

Τ Ω Ν

ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

(ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΒΑΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗΝ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟ Δ. ΑΝΣΕΛΜΟΥ.)

ἌΡΙΘ. 16.

1838.

(Αὐγούστου.)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. Περὶ μετεμψυχώσεως. — ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Περὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς φιλολογίας (συνέχεια). — ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Θαλάσσιος ἵππος. — ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ. — ΧΗΜΙΑ. Νέα ιδιότης τοῦ ἀνθρακός (καρβόνου). — Το ἄλλας ἱατρικὸν τῶν ζωϊκῶν φαρμάκων. — ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ. Περὶ ἀρχιτεκτονικῆς ἀρχαίων (συνέχεια). — ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑ. Γαλλία. — ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ.

Περὶ μετεμψυχώσεως.

Καὶ ἐκτὸς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἥτις διδάσκει νὰ περιμένωμεν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἀνταμοιβὴν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς, δὲν ὑπάρχει ἴσως θρησκευτικὸν δόγμα τόσον ἀπλοῦν καὶ πιθανὸν εἰς τὸ πνεῦμα, ὅσον ἡ ἰδέα τῆς μετεμψυχώσεως· ἐπειδὴ τὰ κακὰ καὶ αἱ ἀπολαύσεις τῆς παρούσης ζωῆς θεωροῦνται κατ' αὐτὴν ὡς ἀντιμισθία ἢ κόλασις τῶν πράξεων ἄλλης προηγηθείσης υπάρξεως, ὥστε παύομεν πλέον νὰ θαυμάζωμεν ὅτι μεταξὺ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, μέρος μὲν διαίγουσιν ἀνέτους καὶ ἡδονικὰς ἡμέρας, μέρος δὲ φαίνεται ὅτι ἐγεννήθη προωρισμένον νὰ ὑποφέρῃ ὅλας τὰς θλίψεις καὶ δυστυχίας.

Μετεμψύχωσις σημαίνει τὴν ἀναβίωσιν ἢ μετάβασιν τῆς ψυχῆς ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο σῶμα· ἡ ἰδέα δὲ αὐτῆς ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸ τοῦ Πυθαγόρου, ὅστις τὴν ἔμαθε καὶ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων φρονούντας ὅτι μετὰ τὸν θάνατον ἡ ψυχὴ μετέβαιεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰ σώματα ὄλων τῶν ζώων, ὅπου ἔμεινε 3000 χρόνους καὶ μετὰ ταῦτα ἔμβαίνει πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα. Οἱ φιλόσοφοι ἐγνώρισαν πρὸ πολλοῦ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ δὲν ἐδύναντο, ὡς φαίνεται, νὰ τὴν καταλάβωσιν

ἐὰν δὲν ἀποδέγοντο ὡς βέβαιον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπαθανόντων ἐμβαίνουν εἰς νέα σώματα.

Ἡ περὶ τῆς μετεμψυχώσεως γνώμη εὑρίσκεται καὶ τὴν σήμερον διεσπαρμένη καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν γῆν. Οἱ λαοὶ τοῦ Ἀρράκ, τοῦ Περσῶ, τοῦ Σιάμ, τῆς Κουβόγιας, τοῦ Τογκέν, τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Ἰάβας, τῆς Ταπροβάνης, πιστεύουσιν ὅλοι εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, ἥτις εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἄρθρα καὶ τῆς θρησκείας τῶν Κινέζων.

Τύσον ὅλοι αἱ φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συμφωνοῦσι παντοῦ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος!! Καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ Βραχμῶνες, Δρυῖδες καὶ Βάρδαι ἐπέσβεον τὴν μετεμψύχωσιν. Οἱ τελευταῖοι δὲ ἐδόξαζον ἰδιαιτέρως ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων μεταβαίνουν εἰς τὰ σώματα ἐκείνων μάλιστα τῶν ζώων, μετ' ὅποιον τὰς ἔξεις, τὰ ἦθη καὶ τοὺς χαρακτῆρας αὐτοὶ ὁμοιάζον, ἕως οὗ ἀπὸ παιδείας εἰς παιδείαν καταστήσῃ καθαραὶ καὶ ἀξίαι νὰ παρασταθῶσιν ἔμπροσθεν τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· ὥστε ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ ἀναλάβῃ σχῆμα χοίρου καὶ ἀλώπεκος, ἂν ζῶν ἦτο φιλήδονος καὶ πανοῦργος, ὕστερον δὲ μεταβάλλεται εἰς ἀθῶαν περιστέραν.

Ἡ μετεμψύχωσις ἦτο γνωστὴ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀμερικὴν κατὰ τὸν Κλαυδιγγέρον. Οἱ κάτοικοι τοῦ Γλασκάλα πιστεύουσιν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν εὐγενῶν καὶ μεγάλων ἀνθρώπων μεταβαίνουν ἐπειτα εἰς σώματα ὠραίων καὶ καλλιφάνων πτηνῶν καὶ τῶν ἀρίστων τετραπόδων, ἐν ᾧ αἱ ψυχαὶ τῶν κατωτέρων ἀνθρώπων μεταβαίνουν εἰς σώματα, γαλῆς καὶ ἄλλων τοιούτων εὐτελέων ζώων.

Οἱ Νέγροι, οἱ Γκιργκίσοι, οἱ Τουρκομάνοι, οἱ Μογγόλοι, οἱ Καλμουκοὶ καὶ οἱ Ραβῖνοι πιστεύουσιν εἰς τὴν μετεμψύχωσιν.

Ὁ δὲ Ὀβίδιος μεμνημένος βέβαια ὡς εἴπερ τις ἄλλος τὴν θεολογίαν τῶν ἀρχαίων περιέγραψε μὲ πολλὴν ποιητικὴν χάριν τῆς μετεμψυχώσεως τὰ δόγματα.

Δυστυχεῖς θνητοὶ πεφοβισμένοι ἀπὸ τὸν θάνατον!

Διατὶ τρομάζετε τὸν ἀνύπαρκτον ἄδην,

Τὴν Στύγα, ἥτις εἰς τοὺς στίχους μόνον τοῦ Ὀμήρου βέει,

Τὸν τρικέφαλον Κέρβερον καὶ τὸν σκληρὸν Χάρανα!

Εἴτε διασφαρῆ ἀπὸ τὸν χρόνον, εἴτε χωνευθῆ εἰς τὴν πυράν,

Τὸ σῶμα δὲν πάσχει διόλου, ἡ δὲ ψυχὴ πάλιν

Μεταβαίνει εἰς ἄλλο σῶμα, νέαν κατοικίαν.

Ἐγὼ αὐτὸς ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἐπολέμησα εἰς τὸ Ἴλιον

Ἐλεγόμην δ' Εὐφορβος υἱὸς τοῦ Πανθέου,

Τὸν ὅποιον ἐτραυματίσεν ὕστερον ὁ Μενέλαος.

Ἔϊδον δ' εἰς τὸ Ἄργος τὴν ἀρπαγμένην ἀσπίδα μου.

Τὸ πᾶν μεταβάλλεται, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει.

Ἡ δὲ ψυχὴ ὡς κούφη οὐσία περιπλανᾶται

Ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὰ ζῶα καὶ ἐπιζῆ μετὰ τὰ σώματα.

(Μεταμορφῶσ. XV.)

(2.)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ τῆς συγγρόνου Ἑλληνικῆς φιλολογίας.

(Συνέχεια)

Ἡ γενναία φωνὴ τοῦ Ρήγα κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου ταύτης συσσωματοῖ τοὺς Ἕλληνας, ἂν ὄχι ὑπὸ μίαν σημαίαν, ἀλλ' ὁμοῦ ὑπὸ μίαν γενικήν ιδέαν, καὶ ἀναγορεύει τὴν ἐνότητα τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Συγχρόνως καὶ παραλλήλως, τοῦ αὐτοῦ Ρήγα τὰ πατριωτικὰ ἄσματα, τὰ Λυρικὰ τοῦ νέου Ἀνακρέοντος, Χρηστοπούλου, τοῦ Ρίζου αἱ τραγωδίαὶ πρακτικῶς, καὶ τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου τὸ γραμματικὸν σύστημα θεωρητικῶς, ἐνθρονίζουσιν καὶ ἀναγορεύουσιν τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, ὡς νέον σύμβολον τῆς συνισταμένης ἐνότητος, καὶ καθιστῶντα δημοτικωτέραν τὴν φιλολογίαν, θέτουν αὐτὴν ὡς νέον μοχλὸν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς χεῖρας ὁλοκληροῦ τοῦ ἔθνους. Οἱ παραστάται τῶν παραδόσεων, οἱ ἄνδρες τοῦ παραθόντος αἰῶνος, οἱ ἐγγηράσαντες εἰς τὸ σέβας πρὸς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ τὴν ἀρχαίαν τοῦ φωτισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας μέθοδον, εἴτε παραγνωρίζοντες τὸ νέον τέρας πρὸς τὸ ἔθνος ἢ δὴ ἐξάδιζεν, εἴτε φοβούμενοι τῶν νεωτεριστῶν τὴν διαλύουσαν ἐπιβροχὴν, (διότι ὁ χαρακτῆρ τῆς πρώτης ἐποχῆς πάσης ἀντιθέσεως εἶναι ἡ διάλυσις), συνεπικνωθήσαν περὶ τὴν συντηρητικὴν σημαίαν, καὶ εἰτοτε ἤρχισε πόλεμος πεισματώδης μεταξὺ τῶν ἐλληνοστῶν καὶ γυδιαστῶν, τοῦ ὁποῦ εἰρηνευτῆς παρέστη ὁ Κοραῆς, δειξάς τὴν ὀρθὴν διαγώνιον, μόνην δυνατὴν διεύθυνσιν ὡς εἰς τὴν δυναμικὴν, οὕτω καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν, ὁσάκις διάφοροι δυνάμεις ἐπανεργοῦν ἐρ' ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἢ ἐπὶ μίας καὶ τῆς αὐτῆς ιδέας. Κατὰ τὰς συμβουλάς καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Κοραῆ καὶ τῶν ὁπαδῶν του καὶ τῶν συγγρόνων του, ὅσοι ὡς αὐτὸς ἐνόη-

σαι τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, ἡ Ἑλληνικὴ ἐσπουδάζετο καὶ ἀνελύετο ὄχι ὡς σκοπὸς πλεόν, ἀλλ' ὡς μέσον, ὡς τύπος καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ μορφοῦται ἡ ἀναγνωρισθεῖσα νέα μας γλῶσσα, ὡς ἡ ρίζα ἀφ' ἧς ἀνεπτύσσετο ὁ νεοθρακῆς οὗτος κλάδος. Ὡς εἶπομεν, ὁ ἔθνισμός ὑπερέβη τὰ στενὰ ὄρια τῆς θρησκείας μόνον καὶ γλώσσης, ὁ ὀρίζων του ἠπλώθη, αἱ ἀνάγκαι του ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ὁμοίως ἔπρεπε καὶ ἡ φιλολογία νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν κύκλον τῆς, καὶ νὰ συμπεριλάβῃ περισσότερα ἀντικείμενα ἀπὸ τὰ τῆς θεολογίας καὶ γραμματικῆς. Ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλ' ἐννοεῖται, τῶν προπαρασκευαζουσῶν μόνων, διότι ἡ ἐποχὴ ἦτον προπαρασκευαστικὴ, κατέστη μέρος ἀφευκτον τῆς ἀνατροφῆς. Ὁ ἄλλοτε εἰς τῆς γλώσσης τὴν σπουδὴν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς δαπανώμενος χρόνος ἔπρεπε νὰ συντηθῆ, διὰ τοῦτο μέθοδοι καταλληλότερα, τοῦ διδάσκειν εἰσάγονται, νέαι γραμματικαὶ συντομώτεραι καὶ οὐχ ἦτον περιεκτικαὶ μεταφράζονται ἢ συντάττονται, καὶ ἐκδίδονται λεξικά, τῶν ὁποίων ἡ σχεδὸν παντελής ἔλλειψις καθίστα ἄλλοτε τοσοῦτον δυσχερῆ τῆς Ἑλληνικῆς τὴν ἐμάθησιν. Μεταξὺ τῶν πρωτέρων ἀναφέρομεν ὡς σημαντικώτεραν τὴν τοῦ Γερμανοῦ Βουτμάνου γραμματικὴν, εἰς τὴν νεοελληνικὴν μεταγλωττισθεῖσαν, μεταξὺ δὲ τῶν λεξικῶν ὡς μέγιστον μὲν καὶ τελειότερον δύναται νὰ θεωρηθῆ τὸ ὑπὸ τῶν διδασκάλων τοῦ σχολείου τοῦ Κουρούτζετμε εἰς Βυζάντιον συνταττόμενον ἐπὶ τῇ βίσει τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, ὑπὸ τὸ ὄνομα Κιβωτός, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδοσις μέχρι τοῦ Ε μόνον προσέβη, ὡς μεθοδικώτερον δὲ τὸ τοῦ Ἀ. Γαζῆ, μεταρρασθέν ἀπὸ τοῦ Ἰημέρου ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ. Μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι, γεωγραφία καὶ ἱστορία, καὶ ἡ φιλοσοφία, χωρὶς ὅμως τῶν ἐφαρμογῶν τῆς εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, διότι κοινωνικὸς βίος προτοιμάζετο μὲν τότε, δὲν ὑπῆρχεν ὅμως ἀκόμη, συνεπλήρωσαν τὸν κύκλον τῶν εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα διδασκομένων μαθημάτων, συγχρόνως δὲ ἦσαν καὶ ἡ κυρία τροφὴ τῆς φιλολογίας. Τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ἡ μετάφρασις τῆς γεωγραφίας τοῦ Γασπάρους, ἡ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Γολσιμῆ, ἡ τῆς γενικῆς τοῦ Ῥολίνου, τῆς ὁποίας ὅμως οἱ πρῶτοι μόνον τόμοι ἐξεδόθησαν, καὶ ἄλλα πάμπολλα ὁμοίως ὕλης βιβλία περὶ τὰ ὁποῖα νομίζομεν περιττὸν ν' ἀκριβολογήσωμεν, ὁμοίως δὲ καὶ τοσαῦται ἄλλα μεταφράσεις σκοπὸν ἔχουσαι εἴτε τὴν εἰς τὰς ἐπιστήμας ταύτας τῶν Ἑλλήνων πρόδον, εἴτε τὴν μόρφωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν πνεύματος. Ὁ Τηλέμαχος τοῦ Φενελῶνος, τοῦ Βαρθολεμῆ ὁ Ἀνάχαρτης, τοῦ Βερτούχ ἡ εἰκονολογία, ἀνήκουν μεταξὺ τῶν προτέρων.

Μεταξὺ τῶν ὑστέρων τάττομεν μεταφράσεις πολλῶν δραμάτων, μυθιστορικῶν καὶ ποιημάτων Γάλλων καὶ Γερμανῶν συγγραφέων.

Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην καθ' ἣν τὸ ἔθνος συνεκαλεῖτο εἰς πρῶτάξιν, ἡ σάλπιγξ τῶν ἐφημερίδων δὲν ἦτον ξένη βεβαίως. Καὶ τῷ ὄντι διάφοροι ἐξεδόθησαν ἀπὸ τοῦ 1810 μέχρι τοῦ 1821, ὧν ὀλίγαι μὲν τινες πολιτικαὶ, κυρίως ἐκ τῶν ξένων ἐφημερίδων τὰς συγγερόνους εἰδήσεις μεταφράζουσαι, αἱ δὲ πλείους καὶ αἱ πλείονος λόγου ἄξια, φιλολογικαὶ, ἀνανακλῶσαι προφανῶς τὸ χροῖμα τῆς φιλολογίας τῆς ἐποχῆς. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων διεκρίνεται ὁ Λόγιος Ἑρμῆς, ἀποθήκη τῶν γνώσεων ὅλων τῶν τότε πεπαιδευμένων Ἑλλήνων, καὶ ὄχι τὸς πολῦτιμος δι' οὐ μετεδίδοντο εἰς τὸ ἔθνος οἱ θησαυροὶ, τοὺς ὑποίους οἱ σπουδάζοντες Ἕλληνες προσεκτῶντο εἰς τὴν Εὐρώπην. *Μέλισσα*, *Καλλιόπη*, *Ἀθηνᾶ*, *Ἴρις* καὶ ἄλλαι τινὲς ἐξεδίδοντο συγχρόνως ἢ ἀλληλοδιαδόχως, ὑπὸ ἐπιβροχὴν ὁμοίων ἢ ἀντιπάλων ἰδεῶν, ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἡ νέα ζωὴ, ἥτις διέτρεχε διὰ τῶν πόρων τοῦ ἔθνους, εἶχεν ἤδη ἐλαστικότητα ἰκανὴν διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν μεγάλην ἐκρηξίν τῆς ἐπαναστάσεως.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ πολιτικὸς καὶ ὁ φιλολογικὸς χαρακτῆρ μέχρι τῶν 1820, ἐντελῶς προπαρασκευαστικὸς, ἐκτός, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ἀτομικῶν τινῶν φαινομένων, νοῶν τινῶν μεγαλοφυῶν καὶ προφητικῶν καρδιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσκίρτων μαντικὸν σκίρτημα περιέχον ἐν ἑαυτῷ μέλλον ἀκατάληπτον τότε ἀκόμη εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐπλεον ἦδη στεφάνους ἀπὸ ἄνθη μηκέτι θάλλοντα εἰς τὰ ὄμματα τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ σάλπιγξ τῆς ἐπαναστάσεως ἀναγορεύει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὡς ζῶν μεταξὺ τῶν ζώντων, καὶ σφραγίζει δι' αἵματος τὴν ὄχι πλέον νεκρὰν, ἀλλ' ὕλικὴν του ἐνόστητα. Ὁ κοινὸς δεσμός, τὸ συμφέρον, τὸ ὁποῖον ἐνεψύχωνε τὴν ἐθνικότητα κατὰ τὴν ἀμέσως προλαβοῦσαν ἐποχὴν, ἦτον, ὡς εἶπομεν, συμφέρον προπαρασκευασμοῦ, συμφέρον ἐλπίδων κοινῶν. Διὰ μιᾶς μετεβλήθη ὁ χαρακτῆρ του. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, ἐπὶ τινα ἔτη, ἐποχὴν πάλης καὶ γενικῆς ἀναστατώσεως, κατέστη συμφέρον περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, μετὰ δὲ ταῦτα, κατασταθέντων τῶν τεταραγμένων σοιγείων τῆς πολιτικῆς μας ὑπάρξεως, κατέστη συμφέρον διατηρήσεως καὶ ὀργανισμοῦ. Τὰ τοσοῦτον διακεκριμένως διαφέροντα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀπὸ τὰ τῆς παρελθούσης, ἔπρεπε ν' ἀντιγραφῶσιν ἀπαρραλλάκτως καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ αἱ μὲν πρῶται τῆς πάλης σιγμαί, αἱ σιγμαί τοῦ βρασμοῦ, εἰκονίζονται εἰς τὸν φιλολογικὸν πίνακα διὰ λευκοῦ διασημάτος, δι' ἐντε-

λοῦς σιωπῆς, ἐπὶ τῆς ὑποίας ἀκούονται μόνον σπάνιαι τινες φωναὶ ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκ περιωπῆς βλέποντες τοῦ ἀγῶνος τὸ στάδιον, ἀνακαλύπτουν τὴν ἐνότητα ὑπὸ τὴν ποικιλίαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων τὴν ἰδιόρρυθμον ἀνάπτυξιν, τὸν γενικὸν κανόνα, ὅστις τὰς συνέδεεν ὅλας πρὸς κοινὸν τέλος καὶ πρὸς μέγαν σκοπὸν. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνήκουον πολλὰ τῶν προλεγομένων τοῦ Κοραΐ, θεωροῦντος τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ὡς συμβάν ἱστορικὸν ἐκτελούμενον, τοῦ ὁποίου ἡ πρώτη φάσις τῷ ἐχρησίμειεν ὡς διδόμενον διὰ τὰ ἐξάγη πορίσματα ἐξ αὐτῆς τὰς λοιπὰς. Ἄλλ' ὁ ὑπὲρ ἐλευθερώσεώς μας ἀγὼν, ἂν μετεχειρίσθῃ ὡς μέσον τὴν διάλυσιν, σκοπὸν ὅμως εἶχε τὸν ὄργανισμὸν, τοῦ ὁποίου σύνθημα ἦτον ἡ σύγκλησις τῆς πρώτης ἀμέσως ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἐκτοτε βλέπομεν τὸ ἔθνος ἀναλαμβάνον ὅλα τῆς ἀνεξαρτησίας τὰ κατηγορούμενα, καὶ τὴν φιλολογίαν του ἐκτείνουσαν τὴν περιφέρειάν της εἰς ὅλον τὸ δυνατὸν πλάτος της, ἀναλόγως τῆς ὑπαρχούσης ὕλης τῶν γνώσεων εἰς Ἑλλάδα. Εἰς τὴν παρελθούσαν ἐποχὴν, ὅτε προσκόμματα καὶ περιορισμοὶ παντὸς εἶδους ἐστενοχώρουν τὴν ἀνάξουσαν εὐφυΐαν τοῦ Ἑλλήνος, τὸ κύμα τῆς φιλολογίας ἐχύνετο ὡς χεῖμαρος ὀρηκτικὸς βαθὺ καὶ κατεσπευσμένον, ἐν ᾧ ἀφ' οὗτο ἐλευθέρα ἐκτασις ἀνεπτύχθη ἐμπρὸς του, ἐπεκτάθη μὲν ἐπ' αὐτῆς ἀκόλυτον καὶ ἀπερίριστον, ἀλλὰ συγχρόνως κατέστη καὶ βραδυτέρον καὶ ἀσφαθέρον ἐνταυτῷ. Ἡ φιλολογία ἤδη ἤρχισε νὰ συμπερικλυθῆν ὅλους τοὺς κλάδους τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, νὰ ἐφαρμόζεται, ὡς καὶ ἡ πολιτικὴ, εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ. Ἄλλ' ἐν ᾧ εἰς τὴν πρὸ ταύτης ἐποχὴν, αὕτη ἦν ὁ μόνος τῆς ἐθνικῆς κοινωνίας διώρυξ, ἡ μόνη εἰς τὸ σκοτὸς ὀδηγοῦσα πυρὰ, ἡ μόνη σχεδὸν ἀγκυρὰ ἐφ' ἧς ὁ ἔθνισμός ἐσαλεύετο, ἢ οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος τοῦ ἔθνισμοῦ τοποτηρητῆς εἰς τὰς θαλάσσιους ἡμέρας, ἐνθρονισθέντος ἤδη αὐτοῦ, αὕτη κατεβιβάσθη εἰς βαθύμην ὁπαδοῦ, τοῦ εὐγενεστεροῦ ἀναμριβύλους, τῆς ἀμέσου σκιᾶς τοῦ ἐπιστρέφοντος ἡγεμόνος, ἀλλὰ σκιᾶς πάντοτε ἀκολουθούσης τοῦ σώματος τὰ κινήματα, καὶ σχεδὸν παρορωμένης, ἀφ' οὗτο τὸ σῶμα αὐτὸ κατέστη καταφανές. Ἐντεῦθεν προσέρχεται ὅτι πρὶν μὲν τῆς ἐπαναστάσεως αἱ φιλολογικαὶ ἔριδες ἦσαν θερμότεραι, ὡς ἐπενεργοῦσαι ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως ἢ τῶν πολιτικῶν μας ἐλπίδων, καὶ τὰ ἐκδιδόμενα συγγράμματα ἦσαν πολυπληθέστερα, τὴν δὲ σήμερον ἐσβέσθη ἡ ζέσις τῶν φιλολογικῶν συζητήσεων, διότι ἤδη θεωροῦνται ὡς σχόλια μόνον τῶν ὁποίων κεκτῆμεθα τὸ μέγα κείμενον, καὶ τὰ συγγράμματα κατέστησαν σπανιότερα μὲν, ἀλλ' ὕλης ποικιλοτέρας.

Ἄν ἔχομεν σκοπὸν νὰ ἐπισυνάψωμεν ἐνταῦθα κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων Ἑλλήνων βιβλίων, διότι τοῦτο καὶ τοῦ ἀρθροῦ μας τὰ ὅρια ἤθελεν ὑπερβῆ καὶ οὐδὲν ὄφελος ἤθελεν ἴσως παρῆξει. ἐπίσης οὔτε ἐπίκρισιν ἐκάστου τῶν βιβλίων τούτων ἐπιχειροῦμεθα, διότι τὸ ἔργον εἶναι ἀκανθώδες καὶ ἀπαιτεῖ μεγαλητέραν τιμὰ ἢς προθέμεθα ἔκτασιν. Περιορίσθημεν μόνον εἰς τὸ νὰ ἐξηγήσωμεν τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸν φιλολογικὸν χαρακτήρα, καὶ θέλομεν ἀρκεσθῆ ἐπιφέροντες παραδείγματα μόνον τινὰ ἐπεξηγοῦντα τὴν γενικὴν πρότασίν μας. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν βλέπομεν τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον εἰσαγομένην εἰς τὰ δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος σχολεῖα. Ἡ μέθοδος αὕτη καὶ μόνη φέρεται ἤδη ἐν αὐτῇ ἀμφοτέρους τοὺς χαρακτήρας τῆς ἐποχῆς ἢν διαγράφομεν, τὸ πλάτος καὶ τὴν ἀβάθειαν. Ὁ πρώτιστος αὐτῆς σκοπὸς εἶναι νὰ καταστήσῃ εἰς ὅτι πλείστους μαθητὰς κοινὰς τὰς πρώτας τῶν γραμμάτων ἀρχάς, καὶ ἀμεσὸν της ἀποτέλεσμα νὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν, καὶ νὰ καταστήσῃ προσιτὰς εἰς τὸν λαὸν διαφόρους γνώσεις ὠφελίμους εἰς τὸν νέον κοινωνικὸν βίον ὅστις ἤρχιζε δι' αὐτόν. Ἡ μέθοδος αὕτη, ὡς καὶ αἱ τῶν ἀνωτέρων σχολείων ἀναλόγως τροποποιηθέντων, περιόριζε μὲν, ὡς ἕκαστο, εὐκόλως κατανοεῖ, κατὰ τι τὴν βαθείαν ἐκείνην τῶν παλαιότερων ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς, ἐξέτεινεν ὅμως τὸν κύκλον τῆς παιδείας, ἢ καὶ τῶν στοιχείων αὐτῆς εἰς ἀσυγκρίτως περισσοτέρους. Αἱ σπουδαὶ ἤλαττοῦντο ἴσως κατὰ βῆθος ὀλίγον, ἀλλ' ἠύξανον κατὰ πλάτος.

(ἀκολουθεῖ.)

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

Θαλάσσιος ἵππος.

Τὸ ζῶον τοῦτο ἔπρεπε νὰ λέγηται κυριώτερον ἐλέφας τῆς θαλάσσης· ἐπειδὴ ἔχει σῶμα μὲν ὀγκωδέστατον, δέρμα δὲ παχύτατον καὶ οἱ χαυλιόδοντες του τιμῶνται καθὼς οἱ τοῦ χερσαίου ἐλέφαντος (ὡς φίλτισι).

Ἡ κεφαλή του εἶναι στρογγύλη ὡς ἡ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὀμμάτια του λαμπρὰ καὶ τὰ ῥωθῶνια μεγάλα διὰ τῶν ὁποίων χύνει, ὡς ἡ φάλαινα, τὸ ὕδωρ, τὸ ὅποιον ῥοφᾷ ἀπὸ τὸ στόμα· τὸ ἀνώτερον χεῖλός του σκεπάζεται ἀπὸ χονδρῶδεις καὶ πολυπληθεῖς ἀπορῦσεις μακρὰς 6-7 δακτύλων καὶ πλατείας ἑνός.

Ὅλα τὰ ἀμφίβια ζῶα, καθὼς αἱ φῶκαι, ἀγαπῶσιν ἐν στοιχείῳ πλείον ἢ τὸ ἄλλο· ὁ δὲ θαλάσσιος ἵππος προτιμᾷ τὰ ὕδατα· ἐπειδὴ

εκεί μάλιστα κινείται με ὅλην τὴν δύναμιν ἐν ᾧ εἰς τὴν γῆν εἶναι βαρὺς, καὶ φαίνεται τρόπον τινὰ ὡς ἐκπατρισμένος· ὅθεν κατατεύγει εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅταν πλησιάζῃ τις κίνδυνος.

Πρὶν ὁ ἄνθρωπος ἀρχίσῃ νὰ τοὺς πολεμῇ ἐξολοθρευτικῶς, οἱ θαλάσσιοι ἵπποι ἐφαινόσαντο εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου (Βόρειος Ἀμερικῆ) ἀγεληδόν, 400 δηλ. καὶ 500 συνάμα· ἀλλὰ τὴν σήμερον ἀπαντῶνται μόνον εἰς τὴν βόρειον παραλίαν τοῦ Λαβραδὸρ, καὶ τὸν κόλπον τοῦ Χουδσών.

Ὅταν ὁ θαλάσσιος ἵππος εἶναι τέλειος, ζυγίζει 4 ὡς 6000 λίτρας· τινὲς εἶχον ἐπέκεινα τῶν 20 ποδῶν μῆκος.

Τὸ παχύτατον δέρμα τοῦ ζώου τοῦτου χρησιμεύει ἀφ' οὗ βυρσοδεψητῆ εἰς διαφόρους χρεῖας, τὸ δὲ κρέας του ἔχει γεῦσιν καὶ ὄσμην τόσον βαρεῖαν, ὥστε οὔτε αὐτοὶ οἱ βρωμεροὶ ἔσκιμῶ δὲν τὸ τρώγουσιν, εἰμὴ εἰς μεγάλην τινὰ καὶ ἀνοικονόμητον ἀνάγκην· ἀλλὰ τὸ πάχος του δίδει ὡς 1000 λίτρας ἐλαίου· ζητοῦνται δὲ ὁμοίως καὶ οἱ χαυλιόδοντες διὰ τὴν λαμπρότητα.

Ὅλα ἐν καιρῷ θέρους τὰ ζῶα ταῦτα ἔρχονται νὰ ἐξαπλωθῶσιν ἐπάνω τῶν βράχων, οἱ δὲ κυνηγοὶ τὰ καταδιώκουσι σπουδάζοντες νὰ τὰ μακρύνωσιν ὅσῳ δυνατόν, τῆς θαλάσσης, καὶ φρονέοντες ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ γεμίσωσι τὸν τόπον ἀπὸ πτώματα καὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὸν δρόμον. Κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν μόνον ἀμυνόμενα χτυπῶσι τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ συνήθως τὸν ἀποφεύγουσιν.

Περίεργον δὲ μάλιστα εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν ζώων τούτων ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κινούμενα συνέρχονται καὶ συμβοηθοῦνται. (2.)

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

Ἰπάρχουσι πολλὰ παραδείγματα τελείας νηστείας εἰς πολλὰ διεξοδικὸν χρόνον· ὁ πλοίαρχος Blegli διεθέων τὸ Ἀγγλικὸν πλοῖον the Bounty ἐπλευσεν ὡς τετρακόσια μίλια εἰς λέμβον μετ' 17 ἀνθρώπους τοῦ πληρώματός του, καὶ δὲν εἶχεν ὡς τροφὴν καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα εἰς δεκαεπτὰ ἡμέρας εἰμὴ μικρὸν πτηνὸν (πουλίον) τὸ ὁποῖον μόλις ἐζύγιζεν ὀλίγας οὐγγίας.

Δεκατέσσαρες ἄνθρωποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ Ἀγγλικοῦ πλοίου τῆς Ἡρας ναυαγήσαντες εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀρράκην ἔζησαν εικοσιτέσσαρας ἡμέρας χωρὶς νὰ φάγωσι τίποτε· δύο ὁμοῦς ἀπέθανον ἀπὸ τὴν πείναν τὴν τρίτην ἡμέραν ἀμέσως.

Κατὰ τὸν Ἰνδόν τὰ ἄλογα ζῶα υποφέρουσι εἰς πλειότερον καιρὸν τὴν πείναν παρὰ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο δὲ ἴσως προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀνησυχίας καὶ φροντίδος περὶ τοῦ μέλλοντος, ἥτις βασανίζει τοῦτον· μοσχογαλῆ ἔζητε δέκα ἡμέρας ἄσιτος, ἀντιλόπη καὶ ἄγριος αἴλουρος (γάτος) εἴκοσιν, ἀετὸς εἴκοσι καὶ ἵοκτῶ, μέλις ἕνα μῆνα καὶ πολλοὶ σκύλοι 36 ἡμέρας.

Εἰς δὲ τὰ ὑπομνήματα τῆς Παρισιανῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν εὐρίσκομεν ὅτι σκύλος κλεισμένος ἐξ ἀπροσεξίας εἰς οἰκίαν ἐξοχῆς ἔζησε 40 ἡμέρας χωρὶς ἄλλην τροφὴν, εἰμὴ τὸ πανίον σρώματος, τὸ ὁποῖον κατεξέσχισε. Λέγουσι δὲ τινες συγγραφεῖς ὅτι ὁ κροκόδειλος υποφέρει τὴν πάντελῃ ἔλλειψιν τροφῆς δύο μῆνας, ὁ σκορπίος τρεῖς μῆνας, ἡ ἄρκτος ἕξ, ὁ χαμκιλέων ὀκτῶ, ἡ δὲ ἐχιόνα δέκα· ὁ Βαλλιάν εἶχε σκορπίον, ὅστις ἔζησεν ἕνα χρόνον χωρὶς τροφὴν, καὶ ἀντὶ νὰ ἀδυνατίσῃ, ἐφόνευσε παρευθὺς ἄλλον σκορπίον δυνατώτερον, ἀλλ' ὀλιγότερον πεινασμένον, τὸν ὁποῖον ἐβαλλον πλησίον του· ὁ Ἰωάννης Kuntze περιέκλεισε φρόνον μεταξὺ δύο ἀγγείων, καὶ μετὰ δεκατέσσαρας μῆνας τὸν εὐρήκεν ἀκόμη ζωντανόν· χελῶναι χερσαῖται ἔζησαν δεκαοκτῶ μῆνας· κύνθαρος ἐκρατήθη νηστικός τρεῖς χρόνους, καὶ μετὰ ταῦτα εἶχεν ἀρκετὴν πάλιν δύναμιν νὰ φάγῃ· ἀναφέρουσι τέλος πάντων τὸ παράδειγμα καὶ δύο ὄφειδιων, τὰ ὁποῖα ἔζησαν πέντε χρόνους εἰς ἓν βωκάλιον χωρὶς νὰ φάγωσι. (2.)

ΧΗΜΕΙΑ.

Νέα ιδιότης τοῦ ἀνθρακος (καρβόνου).

Ἀναγινώσκουμεν εἰς τὴν ἐφημερίδα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν τῆς Ἀμερικῆς (the american journal of sciences and arts), ἐκδιδομένη παρ' ἀνδρὸς γνωστοῦ μεταξὺ τῶν σοφῶν τοῦ Κ. Σόλιμαν τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ Κ. Δουβουργά παρετήρησεν ὅτι ὁ ἀνθραξ ἀφάνιζε τὴν πικρίαν τῆς γεντιανῆς (ρίζης) διὰ τοῦτο ὁ Κ. Κορff ἀνέλαβε διάφορα πειράματα εἰς διαφόρους πικρὰς οὐσίας, μεταχειριζόμενος πάντοτε δύο οὐγγίας διεσταλαγμένου ὕδατος, εἴκοσι κόκκους τοῦ πικροῦ ἐκχυλίσματος, καὶ ἐζήκοντα κόκκους ἀνθρακικοῦ κονιορτοῦ, τὰ ὁποῖα ὅλα ἄφινε νὰ διαβραχῶσι (μοσχεύσωσιν) εἰς 78 ὡς 86 θερμο. φαρην.

Εὐρήκε δὲ ὅτι τὸ ἐλμινθόχορτον, τὸ κενταύριον, ἡ γεντιανή, ἡ κουασία δὲν ἄλλασσον τὴν πικρίαν των· ἐξ ἐναντίας δὲ ὁ φλοιὸς τοῦ πορ-

τογαλλίου, τὸ χαμάμηλον, τὸ στρουθίον εἴτε σαπωνόριζα ἀπέβαλλον (ἔχανον) ὅλην τὴν πικρίαν των, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κιχώριον λεγόμενον ἐνδιόιον· τὸ βεῖον ἢ βεβέντι κτλ.

Τὸ ἄλας ἱατρικὸν τῶν ζωϊκῶν φαρμάκων.

Ὁ ἱερεὺς I. Γ. Φίσιγερ ἱεραπόστολος ἄλλοτε εἰς τὴν νότειον Ἀμερικὴν λέγει ὅτι ἰάτρευσεν ὅλας τὰς πληγὰς προερχομένας ἀπὸ δαγκάσματα φαρμακερῶν ὄφειδιῶν βάλλων ἐπάνω αὐτῶν ἀναλυμένον ἄλας καὶ δένων ἔπειτα τὸ πάσχον μέρος.

Δὲν εἶδον ποτὲ, λέγει ὁ αὐτός, ἄνθρωπον δαγκασμένον ἀπὸ λυσσώδη κύνα. Ὅθεν δὲν τολμῶ νὰ εἶπω ἐκ πείρας ὅτι τὸ προκείμενον ἱατρικὸν ὠφελεῖ πραγματικῶς εἰς τὴν ὑδροροδίαν· ἀλλ' ἀναγγέλλω ὡς τίμιος καὶ φιλαληθὴς ἄνθρωπος ὅτι ἰάτρευσε χωρὶς ποτε νὰ ἀποτύχη διαφόρους πληγὰς ὄφιδικῶν δαγκασμάτων· ἀναφέρει δὲ κατὰ τινα ἡμερηΐδα τὸ συμβεβηκός τινος ἀνθρώπου δαγκασμένου ἀπὸ σκύλον, ὅστις μεταξὺ ὀλίγων ὥρῶν ἐκινδύνει νὰ ἀποθάνῃ λυσσώδης· ἔβαλον ὁμῶς ἄλας εἰς τὴν πληγὴν, καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔπαθε τίποτε.

Τέλος καὶ κατὰ τὸν ἐπίσκοπον Loskielē εἰς τὴν περὶ τῶν ἱεραποστόλων τῆς Μοραβιανῆς ἐκκλησίας ἱστορίαν του, αἱ διάφοροι φυλαὶ τῶν Ἀμερικανῶν τόσον δὲν φοβοῦνται τὰ δαγκάσματα τῶν ὄφειδιῶν, ὥστε ἀφίνονται νὰ δαγκασθῶσι διὰ ἓν μόνον ῥουμίου ποτήριον. (3.)

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ ἀρχιτεκτονικῆς ἀρχαίων.

(Συνέχεια.)

Ὁ Αὐγουστος ἐπεχείρησε νὰ περιστείλῃ τὴν μηχανὴν πρὸς τοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς καλλωπισμοὺς τῶν πλουσίων Ῥωμαίων φορὰν, ἀλλ' ὀλίγον κατάρθρωσεν· ἐπειδὴ εἰς τῶν αὐτοκρατόρων τὰ ἀνάκτορα (*) καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν χρυσόπαστον οἶκον (aurea domus) τοῦ Νέρωνος ἡ πολυτέλεια κατέλαβε τὸν ὑπέρτατον βαθμόν.

(*) Τολμῶμεν ἐνταῦθα νὰ διερθεώσωμεν τὴν κακὴν λέξιν καὶ γραφὴν ἀνακτόρια, ἡ ἵπεια εἰσήγη παραλόγως, καθὼς τόσοι ἄλλοι ἱερισμοὶ καὶ σολεικισμοί. Ἀλλὰ τί πρῶτον, τί δ' ὕστατον καταλέξω!

Κατὰ τὸν Βιτρούβιον αἱ μεγάλαι οἰκίαι ἦσαν εἰς δύο διηρημένα μέρη· ἐκ τούτων δὲ τὸ μὲν ἐχρησίμευε κυρίως εἰς τὴν οἰκογένειαν (γυναικωνίτις), τὸ δὲ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων (ἀνδρωνίτις), τὸσφ μάλλον, ὅσφ οἱ πλούσιοι Ῥωμαῖοι εἴτε πατρίκοι εἶχον πολλοὺς πελάτας, ἀνθρώπους δηλ. κατωτέρων τάξεων, τοὺς ὁποίους προστάτευον εἰς ὅλας τινὰς ἀνάγκας διὰ νὰ ἔχωσι καὶ αὐτοὶ τὰς ψήφους των εἰς τὰς ἀρχαιρεσίας δηλ. εἰς τὴν διανομὴν τῶν πολιτικῶν ἀξιοματῶν· οἱ δὲ πελάται οὗτοι ἐσύχναζον εἰς τὰς οἰκίας τῶν πατριῶνων τούτων, καθὼς τοὺς ὠνομάζον.

Ὁ ἀνδρωνίτις περιεῖχε τὴν στοᾶν εἰς τὴν αὐλὴν, τὸν πρόδομον ἢ πρόθυρον, ὅπου περιέμενον οἱ ἄνθρωποι, τὴν αἴθουσαν (σκαλόνη) ὅπου ἐδέχοντο (atrium ἢ cavaedium) κτλ. οὕτω δὲ ὠνομάζετο καὶ ὁ κοινὸς θάλαμος εἰς τὰς οἰκίας, ὅπου συνήρχετο ὅλη ἡ οἰκογένεια· ἦσαν δὲ καὶ ἄλλα δωμάτια ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς αἰθούσης, καὶ ἐν ἄλλο ἰδιαιτέρον τὸ Tablinum συγκοινωνοῦν μὲ αὐτὴν, ὅπου εὕρισκοντο εἰκόνες, ἀγάλματα, γενεαλογικοὶ πίνακες κτλ.

Ὁ δὲ γυναικωνίτις περιελάμβανε τὸ περιστύλιον τὸ ὀπισθεν τῆς αἰθούσης, τόπον ἀνοικτὸν καὶ περικυκλωμένον μὲ κίονας, τοὺς κοιτῶνας, τὸ τρικλίσιον ὅπου ἐδείπνουν· ὠνομάζετο δὲ οὕτως· ἐπειδὴ αἱ τρεῖς πλευραὶ τῆς τραπέζης εἶχον κλίνας εἴτε θρανία, ἡ δὲ ἐτέρα ἐφυλάττετο ἀνοικτὴ διὰ τοὺς ξένους καὶ φίλους· τὴν βιβλιοθήκην, τὴν πινακοθήκην καὶ τὴν ἐξέδραν τόπον συναναστροφῆς.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων οἱ μεγάλοι εἶχον καὶ ἄλλον θάλαμον ἐξιδιασμένον εἰς τοὺς ξένους ὅσους ἐδέχοντο, καὶ τὸν ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ὠνομάσωμεν ξενῶνα, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἔλεγον ὀσπήτιον· ἡ ἀλλόφυλος λέξις αὕτη ἐπικρατήσασα νὰ λέγηται εἰς τὴν γλῶσσάν μας ἀντὶ τῆς οἰκίας φέρε βέβαια τιμὴν εἰς τὴν φιλοξενίαν, ἥτις ἦτο ἔκπαλαι ὁμολογουμένη ἀρετὴ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ δὲ πλούσιοι Ῥωμαῖοι εἶχον δωμάτια ἐξιδιασμένα εἰς ἐκάστην ὥραν τοῦ ἔτους καὶ σολισμένα μεγαλοπρεπῶς. Ὁ Λούκουλλος μάλιστα εἶχε καὶ ἐστιατόρια, ὡς φαίνεται, διάφορα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἦσαν προσδιωρισμένη ἡ ποσότης τῆς δαπάνης, εἴτε διὰ τὰ σκυῖα, εἴτε διὰ τὰ παρατιθέμενα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅθεν ὅτε ὁ Πομπήιος καὶ ὁ Κικέρων ἐζήτησαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν οἰκίαν του διὰ νὰ δειπνήσωσιν ἀφελῶς, ἠρκέσθη νὰ εἶπῃ μόνον εἰς τὸν ὑπρέτην του ὅτι θέλουσι δειπνήσει εἰς τὸν Απόλλωνα (ὄνομα τοῦ διαπρεπεστάτου ἐστιατορίου ὄλων τῶν ἄλλων) ὅπου

δὲν εἰστίασε (ἐφίλευσε) τινὰ μὲ ὀλιγότερον παρὰ 50,000 δηνάρια δηλ. 44,800 δραχμάς ὡς ἐγγιστα.

Ὁ Γάλλος Μιαιοῖς φιλοτιμηθεὶς νὰ περιγράψῃ τοῦ Σκαύρου τὸν οἶκον λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι τὸ ἐστιατόριον εἶχε ζωοφόρον διηρημένην εἰς 12 σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ, ἔχοντα ὑποκάτωθεν αὐτῶν ζωγραφημένα τὰ διάφορα προϊόντα ὅσα εἰς διαφόρους μῆνας παρασκευάζονται διὰ τὴν τράπεζαν· ἡ τράπεζα ἦτον ἀπὸ κέδρον ἢ κυπάρισσον, τὰ θρανία ἀπὸ ὀρείχαλκον μὲ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χελωνίου (μπαγά) καλλωπίσματα, τὰ στρώματα πορφυρᾶ, οἱ δάπιδες μεταξωτοὶ μὲ χρυσοῦς κλωσσούς κτλ. τὸ δὲ δάπεδον, παρίστανε τεχνικώτατα μὲ ψηφίδας ὅλα τὰ λείψανα τῆς τραπέζης (ἔδαφος) ὥστε τὸ δωματίον ἐφαίνετο γεμάτον ἀπ' αὐτὰ καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἀσάρωτος οἶκος.

Κορινθιακοῦ δὲ μετάλλου σκευὴ ἔκειντο εἰς τὸν μυχὸν τοῦ δωματίου καὶ εἰς τὴν τράπεζαν ἐδύναντο νὰ παρακαθήσῃσι 60 ἄνθρωποι.

* Ἄλλ' ἡ κοινὴ τράπεζα (τρικλίσιον) εἶχε τρεῖς ἀνθρώπους καθ' ἑκάστην τῶν τριῶν πλευρῶν διὰ νὰ μὴ ὑπερβαίῃ ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τὰς 9 Μούσας, οὔτε ὁ ἐλάχιστος τὰς τρεῖς χάριτας.

Τὸ δὲ ἔδαφος ἐσκεπάζετο πολλάκις ἀπὸ σκόνιν βυμμένην μὲ κρόκον καὶ κιννάβαριν καὶ ἐνωμένην μὲ ὑαλίνην σκόνιν τοῦ lapis specularis ἢ talc.

Καὶ ἡ μὲν οἰκογένεια κατοίκει τὸ πρῶτον πάταμα, οἱ δὲ δούλοι, ἀπελευθεροὶ καὶ λοιποὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα.

Τὸ ὑπερῶν δὲ (ἡ τεβράτζα) ἦτο ἐστολισμένη μὲ γάστρας καὶ ἄνθη διάφορα. Εὐρέθη δὲ ἐν τοιοῦτον εἰς τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ἡρακλείας.

Εἰς δὲ τὰς οἰκίας τῆς Πομπηίας παρετηρήθη ὅτι οἱ τοῖχοι ἦσαν κτισμένοι μὲ πλινθία (τοῦβλα) ἀλλὰ τὸ κεραμωτὸν (κουρασάνι) δὲν φαίνεται πολλά στερεόν, καθὼς εἰς τὰ ἄλλα ἀρχαῖα ἔργα.

Ὁ σίδηρος ἀπαντᾷται συχνότερος, ἐν ᾧ ὁ χαλκὸς ἦτο συνηθέστερος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς οἰκοδομὰς· ἀλλ' ὅσον οἱ Ἴταλοι ἐπιτηδεύοντο τὴν λεπτοουργίαν καὶ κομψότητα, τόσον παρημέλουν τὴν στερεότητα.

Εὐρέθησαν δὲ κλειδιά αὐλαίας πύλης εἰς τὴν Πομπηίαν καὶ βάλανοι (σύρτης, μάνδαλον) καὶ εὐμορφότατοι κρῖνοι θύρας κτλ.

Αἱ κλεισιάδες (τὰ φύλλα) τῆς αὐλαίας θύρας ἦσαν ὡς τὴν σήμερον κατασκευασμένα ἀπὸ διάφορα κομμάτια σανίδος ἐπιμήκη καὶ τετράγωνα συνηρμοσμένα, ἐστρέφοντο δὲ εἰς στρόφιγγας.

Ἐκτὸς τῶν ψηφιδωτῶν δαπέδων ὀλίγην πελυτέλειαν εἶχον αἱ οἰκίαι εἰς

τὴν Πομπηίαν, καὶ τὸ μάρμαρον φαίνεται σπάνιον· ἀλλ' ἀνεπληροῦτο ἀπὸ μαρμαρωτὸν μίγμα εἶτε στῦκον (opus marmoratum) δηλαδή γύφον, καὶ λίθον τριμμένα.

Ἄντι τοῦ ὕλου, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζομεθα εἰς τὰ παραθύρια, εἰς τὴν Πομπηίαν εἶχον, ὡς φαίνεται, κατ' ἀρχὰς μὲν διαφανεῖς περγαμηνάς· ἔπειτα δὲ σχίσματα κεράτων, καὶ τελευταῖον τὸ specularium ὀρυκτὸν λεγόμενον σήμερον tale (μαρκάσι) (*), τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς τὴν Ἰσπανίαν, Κύπρον, Βονωνίαν, Καππαδοκίαν, Ἀφρικὴν κτλ. καὶ ἄλλον λίθον, τὸν ὁποῖον ὁ Πλίνιος λέγει *φεγγίτην* εὐρέθεντα καὶ τοῦτον εἰς Καππαδοκίαν. (Πλίν. XXXVI).

Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ χυτοῦ ὕλου φαίνεται ὅτι ἦτον γωστή ἀπὸ τὸν τρίτον κίωνα· ὁ Δίων Κάσσιος μάλιστα διηγείται ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Τιθέριος κατεδίκασεν εἰς θάνατόν τινα τεχνίτην, ὅστις ἔφερον ἔμπροσθέν του ποτήριον ὑάλινον καὶ ἐρρίψεν αὐτὸ κατὰ γῆς χωρὶς νὰ συντριφθῇ, ἔπειτα δὲ σφυροκοπήσας ἐπιτηδείως ἐπανάφερον αὐτὸ εἰς τὸ πρῶτον σχῆμα· ἀλλ' ὁ Πλίνιος (XXXVI) λέγει ὅτι ἐξώρισεν ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ μὴ βλάψῃ τοὺς χρυσοκόους μὲ τὴν τέχνην του.

Ἐγνώριζον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καὶ τὸν χρωματισμὸν τοῦ ὕλου, καθὼς βλέπομεν ὁμοίως εἰς τὸν Πλίνιον.

Ἄλλ' ἀμυρισθητεῖται εἰσέτι ποίας φύσεως ἦσαν τὰ μυρρινικά ἢ μάλλον χαλκηδονικά λεγόμενα κατ' αὐτὸν ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα εἶχον τόσην τιμὴν (70 καὶ 80 τάλαντα κτλ.) διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὸ πολυποικίλον αὐτῶν χροῶμα· ὅθεν τινὲς νομίζουσι ὅτι δὲν διέφερον ἀπὸ τὰ καθ' ἡμᾶς φαρφουρία. Τὴν ιδέαν δὲ ταύτην πιθανοποιεῖ ὁ Προπέριος

Murrhenaque in Parthis pocula cocta focis

καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πλίνιος λέγων ὅτι ἤρχοντο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν (XXXVI)

Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι ἐν ᾧ οἱ παλαιοὶ ἐγνώρισαν πολλὰ πάθη τῆς ἀντανακλάσεως τοῦ φωτὸς· δὲν εὐτύχησαν νὰ προχωρήσωσιν εἰς ἀκριβεστέραν ἔρευναν· ἐπειδὴ ὁ μὲν Πλίνιος διηγείται ὅτι ἡ ὑελίνη σφαῖρα γεμάτη ὕδατος ἀντικειμένη εἰς τὸν ἥλιον θερμαίνεται ἱκανῶς, ὥστε νὰ καύσῃ τὸ προσεγγίζον ὕφασμα (Πλίν. XXXVI). ὁ δὲ Σένεκας ἀναφέρει ὅτι τοιαύτη ὑελίνη σφαῖρα μεγαλοποιεῖ τὰ ἀντικείμενα εἰς τὴν ὄψιν· ἀλλ' ἂν καὶ ἐγνώριζε καλῶς τὸ πρᾶγμα δὲν ἐφαντάσθη ὁμοῦς τὴν αἰτίαν

(*) Μὲ κομμάτια αὐτοῦ σκεπάζουσιν οἱ καλὴν τῶν Ἄθωνος τὰ τορευτὰ των εἰκονισμάτων.

του, επειδή τὴν ἀποδίδει μόνον εἰς τὸ ὕδωρ, ὑποθέτει μάλιστα ὅτι ἐπίπεδος ἐπιφάνεια ἤθελε φέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καθὼς ἡ σφαιρική· λέγει δὲ προσέτι ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ παράξωμεν τεχνητῶς τὰ χρώματα τῆς Ἰριδος διὰ γωνιώδους ὕλου. (Quest natur. 1. 6.)

Ἄλλ' οὔτε οἱ Ἕλληνες αὐτοὶ δὲν ἔκβαλον καὲν γενικὸν συμπέρασμα ἀπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ὕλου νὰ ἀνάπτῃ πῦρ, τὴν ὁποίαν σαφῶς περιγράφει ὁ Ἀριστοφάνης (Νεφ. 766.)

Ὡστε ἐν ᾧ τὰ φαινόμενα ἦσαν τόσον κοινὰ, ἐχρειάσθη νὰ περάσωσιν αἰῶνες πολλοὶ, ἕως οὗ εὑρεθῶσι τινες ἀγγίνοες καὶ προσεκτικοὶ ἄνθρωποι διὰ νὰ καταλάβωσι τὰς ἀληθεῖς αἰτίας καὶ νὰ λάβωσιν ἀφορμὴν νέας ἀνακαλύψεως τῶν κεκρυμμένων νόμων τῆς φύσεως. (3.)

ΠΟΛΙΤΕΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Γ α λ λ ί α :

Ἄνθρωποι ἄγαμοι.	ἡλικ.	ἀριθ.	ἡλικ.	ἀριθ.	ἡλικ.	ἀριθ.
	18.	282,435	24.	108,737	30.	49,833
	19.	294,093	25.	95,832	31.	43,070
	20.	131,301	26.	84,692	32.	39,044
	21.	157,938	27.	71,938	33.	32,496
	22.	144,053	28.	62,340	34.	24,838
	23.	127,128	29.	57,393		
				ἄθροισμα.		1,807,561
Νυμφευμένοι: ἢ γῆροι 18 χρόνων καὶ ἄγαμοι 34 ὡς 40						3,720,638
						5,528,199

Αὐτοὶ δύνανται ὅλοι ἐν καιρῷ ἀνάγκης μεγάλης νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς πατρίδος (ἔλθ. τοῦ Γραμματ. τοῦ ἐμπορίου περὶ ἐθνοφυλακῆς).

Ἐκτός δὲ τούτου ἦδη ἀπὸ τὸ 1833 ὁ πραγματικὸς ἀριθμὸς τοῦ στρατεύματος ἦτο 421,494 πεζοὶ, καὶ 82,057 ἵππεῖς· τὸ δὲ ὕλικόν συνίστατο εἰς 1459 κανόνια-ἔτοιμα πρὸς ἐκστρατείαν, μὲ ἀποθεματικὴν κανονοστοιχείαν καὶ διπλᾶ ἐφόδια δηλ. 839 κανόνια πεδινὰ διηρημένα εἰς 139 πυραυλοστιχείας διατεταγμένας κατὰ τὸ νέον σύστημα, 625 εἰς χεῖρας τῆς ἐθνοφυλακῆς, ἧτις ἦδη εἶχε 98,968 ὄπλα κτλ.

Ἀἰτήσεις τῶν ἀποικιῶν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν.

Καθ' ὃν καιρὸν γίνεται λόγος περὶ τοῦ Καναδᾶ εἰς τὰς ἐφημερίδας νομίζομεν εὐχάριστον εἰς τοὺς περιέργους ἀναγνώστας νὰ ἀναφέρωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν κατοικίων ἐκείνου τοῦ τόπου.

Εἰς καὲν μέρος ἴσως αἱ ἀποικίαι τῶν Ἀγγλων δὲν ἠξήθησαν οὔτ' εὐδοκίμησαν τόσον καθὼς εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν. Εἰς τοῦτο δὲ συνήρτησαν πολλὰ φυσικὰ καὶ τυχερὰ αἰτία, εἶον ἀπέραντος ἔκτασις εὐφόρου γῆς, δάση κατὰπυκνα γεμάτα ἀπὸ ὠριόδερμα ζῶα, αἰγιαλοὶ ἰχθυωδέστατοι, σοφὴ διοίκησις, καὶ γειτονία τῶν Ὄμοσπόνδων ἐπαρχιῶν. Ἄλλ' ἂν καὶ 12,000 ἄνθρωποι μεταβαίνωσιν κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν μητρόπολιν εἰς αὐτὴν τὴν ἀποικίαν, πάλιν ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν ἀρκεῖ· ἐπειδὴ ἐργειάζοντο δεκάκις πλειότεροι κάτοικοι ἀπὸ τοὺς σήμερον ἐκεῖ εὐρισκομένους. Τῶντι ἀπὸ 180,000,000 πλέθρα γῆς ἀρόσιμα, μόνις τὰ 6,000,000 μόνον καρποφοροῦσιν· ὀλίγα δὲ ἀναλόγως καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα ἐνεργοῦσιν, εὐρίσκοντι δὲ 16 ἄνθρωποι κατὰ πᾶν τετραγωνικὸν μίλιον. Καὶ ὅμως ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις παραχωρεῖ χάριν εἰς τὴν ἀνώτερον Καναδᾶν 50 πλέθρα καθ' ἕκαστον τῶν ὑπηκόων τῆς, οἵτινες ζητοῦσι γῆν· δύναται τις δὲ νὰ εὔρη τὴν εὐφορωτάτην γῆν μὲ 5 φράγκα εἰς τὸ πλῆθρον.

Ἴδου πόσον ἠξήτησεν ὁ ἀποικὸς αὐτὸς λαὸς μεταξὺ 1806 καὶ 1825.

τόποι	ἐμβαδὸν (ἑκτασις)	1806	1825
Κατώτερος Καναδᾶς.	109,000	200,000	430,679
Ἀνώτερος Καναδᾶς.	75,000	70,718	157,541
Νέον Βράουνσβαίχ.	22,000	35,000	72,932
Νέα Σκωτία (Καληδονία).	11,000	65,000	104,000
Βρετανικὸν ἀκρωτήριον.	1,800	2,513	16,000
Νῆσοι τοῦ Πρίγγ. Ἐδουάρδ.	1,600	9,676	28,657
Νεώγειον.	26,000	26,505	63,649
		273,400	409,412
			878,453

Βλέπομεν προφανῶς ὅτι μεταξὺ εἴκοσι χρόνων ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀποικῶν τούτων ἐδιπλασιάσθη· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν αὐξήσιν τῶν κατοικίων τῆς Ὄμοσπόνδου Ἀμερικῆς· ἐπειδὴ οὗτοι ἐπολλαπλασιάσθησαν 200 ὡς 800 τοῖς ἑκατὸν, ἐν ᾧ εἰς τὰς ὁμόρους Ἀγγλικὰς ἀποικίας ἡ ἀναλογία εὐρίσκεται 100 τοῖς 100. Ἀποδίδεται δὲ κοινῶς ἡ μεγάλη αὕτη διαφορὰ εἰς τὴν διαφορὰν τῆς διοικήσεως· ἀλλ' αἱ Γαλλικαὶ ἀποικίαι

δυσουχούσιν ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸν πλοθυσμὸν. Προσθημεν δ' ἐνταῦθα πρὸς ἀντιπαράθεσιν καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν κατοίκων εἰς τινὰς πόλεις μόνον τὰς ἐγκριτοῦς τῶν ὁμοσπόνδων ἐπαρχιῶν κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν, ἣτις ἐτελείωσε τὴν 7 δεκεμβρ. 1830 ἀφίροντες εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ συμπεράνη τὸν ἔκτοτε μέγρι τοῦδε πολλαπλασιασμὸν.

	1820	1830
Βοστὸν	43,298	61,381
Νεοθόρακον	123,706	200,942
Ἀλβανία	12,630	24,216
Τρωάς	5,264	11,403
Οὐτική	2,972	8,324
Ῥόσσεστερ	1,502	8,320
Ὠβούρν	2,025	7,193
Φιλαδελφία	108,116	167,688
Βαλτιμόρ	62,738	80,526
Κιγκινάτος	9,642	26,515

Ὁ δὲ ἀκόλουθος πίναξ τῆς τιμῆς τῶν ἐξαχθέντων καὶ εἰσαχθέντων ἐμπορευμάτων ἀπὸ 1806 ὡς 1825 θέλει συμπληρώσει τὴν ἰδέαν τῆς εὐτυχίας τῶν Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν.

Ἀποικία	Εἰσχ. πραγμ. 1806—1825	Ἐξαχθ. πραγμ. 1806—1825
Καναδά	401,700 — 1,145,461	158,160 — 731,855
Νέον Βράουνσβαϊχ	53,855 — 474,044	19,568 — 319,559
Νέα Καληδονία	227,000 — 258,696	23,400 — 44,548
Ἄκρωτ. Βρετὸν	3,595 — 12,119	2,480 — 6,864
Νῆσος τοῦ πρίγκ. Ἐδ.	1,428 — 38,638	3,840 — 9,244
Νέα γῆ	288,480 — 317,265	178,064 — 200,841
	<u>976,058 — 2,246,223</u>	<u>385,512 — 1,312,911.</u>

(3.)

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ.

Ὁ σοφὸς εἶναι πάντοτε ἀρετὰ πλούσιος, ἀλλὰ σπανίως συμβαίνει καὶ ὁ πλούσιος νὰ εἶναι σοφός. (Θαλῆς.)

Ἄριστα κατοικουμένη πόλις εἶναι ἐκείνη, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εὐρίσκονται τόσον ἐνωμένοι, ὥστε καθεὶς θεωρεῖ τὰς πρὸς τοὺς ἄλλους ὕβρεις, ὡς γινομένας πρὸς αὐτόν. (Σόλων.)